

ӘЗИЗ ӘЛӘКБӘРЛИ

ГӘРБИ АЗӘРБАЙҖАН

I

Ведибасар маһалы

ӘЗИЗ ӘЛӘКБӘРЛИ

ГӘРБИ АЗӘРБАЈЧАН

10 ЧИЛДӘ

БАКЫ – “АҒРЫДАҒ” – 2000

2000
744

ӘЗИЗ ӘЛӘКБӘРЛИ

ТЗ(2А)
247

ГӘРБИ АЗӘРБАЈЧАН

1 ЧИЛД

ВЕДИБАСАР МАҒАЛЫ

(ВЕДИ ВӘ ГАРАБАҒЛАР
РАЈОНЛАРЫ)

АРХИВ

БАКЫ – “АҒРЫДАҒ” – 2000

69069

68694

T3(2A)_д + T5(2A) + 49(2A) 82

Аз
Ә-44

Китаб Ведибасар маһалынын мәшһур Пирәли тајфасынын вә бүтүн Ведибасар елинин ағсағталы **АДЫН ЁЕДДӘР ОҒЛУ БАБАЈЕВИН** спонсорлуғу илә нәшр едилмишдир.

Мүәллиф бу Гејрәтинә көрә Она өз адындан вә бүтүн ведибасарлылар адындан дәрин тәшәккүрүнү билдирир.

МӘСЛӘБӘТЧИ: **ОРУЧ ПАША ОҒЛУ МӘММӘДОВ**
милләт вәкили

РЕДАКТОРУ: **ВАГИФ ШАДЛИНСКИ**
профессор

РӘ'ЎЧИЛӘР: **ОРУЧ АБДУЛЛАЈЕВ**
фәлсәфә елмләри доктору, профессор;
НИЗАМИ ЧӘФФӘРОВ
филолокија елмләри доктору, профессор;
АББАС СӘФФӘРОВ
Азәрбајҗан Гачғынлар Чөмијјәтинин сәдри.

ӘЗИЗ ӘЛӘКБӘРЛИ. Гәрби Азәрбајҗан, I чилд, Ведибасар маһалы (Веди вә Гарабағлар рајонлары), Бақы, "Ағрыдағ" нәшријаты, 2000, сәһ. 664.

Филолокија елмләри намизәди Әзиз Әләкбәрли хејли вахтдыр ки, Гәрби Азәрбајҗан (индики "Ермәнистан") торпағларынын тарихи, чоғрафијасы, мәдәнијјәти вә с. илә бағлы силсилә китаблар үзәриндә ишләјир. Бу сырадан "Гәдим Түрк-Оғуз јурду – "Ермәнистан" (1994), "Аббасгулу бәј Шадлински" (1996) китаблары нәшр едилиб охучулара чатдырылмышдыр. "Гәрби Азәрбајҗан" ончилдји мүәллифин бу мөвзудақы елми ахтарышларынын мәнтиғи јекунудур. Чохчилдјијин илк чилди Гәрби Азәрбајҗанын Ведибасар маһалына (Веди вә Гарабағлар рајонларына) һәср едилмишдир.

Китаб мүтәхәссис алимләр вә кениш охучу күтләси үчүн нәзәр-дә тутулмышдур.

Ә **0503020907**
Грифли нәшр
064-2000

© "Ағрыдағ" нәшријаты, 2000.

КИТАБЫН ИЧИНДӘКИЛӘР

Мүәлифдән.....	5
Өн сөз.....	6

“1948-1953-чү илләрдә азербайҗанлыларын Ермәнистан ССР әразисиндәки тарихи-етник торпагларындан күтләви сурәтдә депортасиясә һаггында“ Азербайҗан Республикасы президентинин фәрманы.....	11
“Азербайҗанлыларын сәйгырымы һаггында“ Азербайҗан Республикасы президентинин фәрманы.....	14

ВЕДИБАСАР МАҖАЛЫ

Әразиси вә чоғрафиясә.....	20
Җыса тарихи.....	39
Әһалиси.....	101
Игтисадияҗаты, тәсәррүфәт вә мәишәт һөҗәты.....	112
Тарихи абидә, гәлә, дини очаг вә зијәрәтҗаһлары.....	134

Җәрби Азербайҗан түркләринин вә мүсәлман күрдләринин 1988-чи ил сәйгырымынын хронолокијасы.....	143
Ведибасар азербайҗанлыларынын 1988-чи ил сәйгырымынын хронолокијасы.....	145

ВЕДИБАСАР МАҖАЛЫНЫН КӘНДЛӘРИ

Аббасабад.....	151
Авшар (Кәлбалаван).....	152
Ағасыбәҗли (Ағаслы).....	157
Ағбулаг.....	159
Ағвиран (Ағҗавиран).....	161
Ағкәнд.....	162
Ағкилсә (Ағҗакилсә).....	163
Ағкилсә.....	165
Алмалы (Алмалыг).....	166
Араздәҗән (Готурлу).....	167
Армаш.....	171
Ашағы Гарабағлар.....	173
Ашағы Әрмик.....	176
Бағҗачыг.....	178
Баҗбурт.....	188
Бирәли (Пирәли).....	195
Бөҗүк бағ (Бағлар).....	197

Бөҗүк Веди (Веди).....	198
Бөҗүк җиланлар/Бөҗүк җиләнар (җиланлар, җиләнар).....	236
Бунут (Бунут Гараторпаг).....	238
Вәлиҗан.....	239
Газанчы.....	240
Җаҗчы (Җанчы).....	242
Җаладиби (Җалачыг, Җалакәнд).....	243
Җарабағ.....	246
Җарагоҗунлу (Җухары Җарагоҗунлу).....	247
Җаралар (Әлигара).....	249
Җараторпаг (Хунут Гараторпаг).....	268
Җарахач.....	270
Җарача Абдал.....	277
Җашга.....	278
Җәдирли (Җәдили).....	281
Җызылверән (Җызылвиран, Җызылхараба).....	283
Җулагсыз.....	285
Дашлы (Дашды).....	286
Дашнов.....	288
Двин (Дүҗүн).....	289
Дәвәли (Җаҗнар).....	298
Дәвәли шәһәри (Дәвәли семент заводу тәсәәбәси).....	301
Дәһнәз.....	303
Әзизкәнд (Ашағы Җамышбасан).....	307
Әләҗәз (Кичик Ширазлы).....	310
Әлиабад.....	311
Әлигызыл.....	312
Әлигырыг (Алгырыг).....	313
Әлимәммәд (Әлимәһәммәд ғышлағы, Алмәммәд).....	315
Әлимәрдан.....	317
Әнкиз.....	318
Әрмик (Җухары Әрмик).....	319
Әсни (Асны).....	324
Әфшарлы (Овшар).....	326
Әһмәдли (Ханәһмәд).....	327
Зәнҗирли (Зинҗирли).....	328
Зимми.....	330
Имирзик.....	332
Ингәлә (Кичик һахыс).....	335
Јаҗчы.....	337
Јаппа.....	338

Једдигардаш.....	339
Јелличә (Илличә).....	340
Јени јол (Нор Уги).....	342
Јени һәјат (Нор гјанк).....	343
Јенкичә.....	344
Јухары Гарабағлар (Гарабағлар).....	354
Карвансара.....	357
Кешишверән (Кешишвираны).....	358
Кешишдағ (Кечиддағ).....	361
Көнизәк (Јухары вә Ашағы Көнүз).....	363
Кәркаб.....	364
Киров гәсәбәси (2 сәјлы совхоз).....	365
Кичик Веди.....	366
Кичик Бағчачыг.....	367
Кичик Јиланлар//Кичик Јиләнар (Тап Јиланлар//Тап Јиләнар).....	372
Коланлы (Чирманис).....	374
Ком.....	382
Котанлы (Сејид Котанлы).....	383
Котуз (Күлбудаг).....	386
Көрпүкөнд (Көрпүгулағы, Торпаггала).....	391
Күлағыл.....	392
Күсүс (Күсүһлү Шатлы).....	393
Кораван (Корабан, Јеникөнд).....	395
Көл (Көлкөнд, Көлләр).....	405
Көләјсор (Көл, Түрк көлү, Ајсоркөл).....	406
Күлдәрвиш.....	410
Күнејјурд (Халиса).....	411
Күннүт (Күнлүк, Күннүт Чәфәрли).....	413
Лөк (Лөк).....	414
Мәммәдабад (Мурадабад, Гарачалар).....	415
Мәммәдрәсул (Мәммәдрәсул ғышлағы).....	416
Мөнкүк.....	417
Мисир Дәрвиш.....	423
Молла Әһмәд (Молла Мәһәммәд).....	424
Мусачыг (Муса Дәрвиш).....	426
Нәсибли (Нәсибли ғышлағы).....	427
Ортук.....	428
Рәјһанлы (Сарыбаш јурду).....	429
Рәшоғлу (Рәшидоғлу).....	431
Сарај (Әминкөнд).....	432

Сарыханлы.....	433
Сәфәралы (Сәфәр ғышлағы).....	434
Тайтан.....	435
Таласаван.....	439
Телли Баба.....	440
Тәзәкөнд (Чығын Тәзәкөнд).....	441
Тәрәкәмәләр.....	442
Халиса (Халисә).....	444
Хараба Котанлы.....	452
Хартлыг (Хартдыг).....	455
Хачлы (Һачылы).....	456
Хыдырејлас (Хыдыр Илјас).....	457
Хорвираб (гәдим Арташад).....	458
Хосров.....	461
Хунут//Хыныт (Хунут//Хыныт Гарагојунлу).....	464
Һагверди.....	466
Һанд (Һетут).....	467
Һарамлы Шәтли.....	471
Һарунбурун (Гарынбурун).....	472
Һахыс.....	473
Һачы Баба.....	478
Һачымирзә (Күрд кәнди).....	479
Һејраныс (Һејранос).....	480
Һәсәнгала (Һәсәнли).....	482
Һортун (Јухары Чанахчы).....	483
Чанахчы (Ашағы Чанахчы).....	491
Чардағлы.....	494
Чатма (Чатмадағ).....	495
Чәмбәрәк.....	498
Чәнкли (Әлирзалар).....	499
Чимәнкөнд (Гарабағлар, Чимән).....	500
Чинчават.....	511
Чобәндәрә (Ашағы Чобәндәрә вә Јухары Чобәндәрә).....	512
Чадғыран (Чудкөнд, Гарачорлу).....	513
Чамышбасан.....	515
Чәфәрли (Чәфәрли Күннүт).....	517
Чығын (Көлчығын).....	521
Чығын Гарагојунлу (Ашағы Гарагојунлу, Гарагојунлу).....	519
Шампан (Шәраб заводу гәсәбәси).....	524
Шаһаблы (Инчәдәрә, Көнчәли, Көһнә Шаһаблы).....	525
Шаһаблы (Јени Шаһаблы).....	527

Шөһријар.....	531
Шидли (Гарагојунлу Шидли).....	537
Ширазлы.....	548
Шырран.....	564
Шыхлар.....	565
Шорсу (Шорбулаг).....	568
Шугајыб.....	569
Мәнбәләрдә Веди наһијәси үзрә ады чәкилән, лакин јерини мүәјјәнләшдирә билмәдијимиздән Ведибасар кәндләри сијаһысына дахил етмәдијимиз топонимләр.....	571

Ведибасарда ишләдилән сөzlәрин диалектологи лүгәти.....	572
Ведибасарлы вә Ведибасар мәншәли азербәјчанлы алимләр Елмләр докторлары.....	579
Елмләр намизәдләри.....	579
Совет дәврүндә Веди вә Гарабаглар рајонларында рәһбәр вәзифәләрдә ишләмиш азербәјчанлылар.....	582

ƏLAVƏLƏR

“Ирәван әјаләтинин мүфәссәл дәфтәри“ндә (1590) Ведибасар кәндләри.....	585
“Ирәван әјаләтинин ичмал дәфтәри“ндә (1728) Ведибасар кәндләри.....	587
Ирәван ханлығынын Русија тәрәфиндән ишғалындан сонра Ведибасар маһалында гејдә алынмыш кәндләрин сијаһысы (1831).....	590
1948-1953-чү илләрдә Ведибасар маһалы әразисиндән депортасија олунмуш азербәјчанлы кәндләри вә онларын сонракы тәлеји.....	593
1988-чи илә гәдәр Веди рајонунда мөвчуд олан азербәјчанлы јашајыш мәнтәгәләри.....	595
1988-1990-чы илләрдә Веди рајонунда ермәниләр тәрәфин- дән өлдүрүлән азербәјчанлыларын сијаһысы.....	596
Ведибасарын 20 Јанвар вә Гарабаг мүһарибәси шәһидләри.....	597
Совет дәврүндә (1920-1991) Ведибасар маһалы үзрә адлары дәјишдирилмиш јашајыш мәнтәгәләри.....	598

ВЕДИБАСАР МАҖАЛЫНЫН ТОПОНИМЛӘРИ

Даг, дәрә, гаја, тәпә, јарған, ашырым, мағара вә с. адлары.....	599
Јајлаг, јурд, оба, гышлаг адлары.....	602

Мешә, дүзәнлик, отлаг вә бичәнәк адлары.....	604
Көл, чај, арх, канал вә булаг адлары.....	606
Јол, күчә, мөһәллә вә көрпү адлары.....	609
Гала, мә'бәд, абидә, очаг вә зијарәткәһлар.....	611
Тәјфа вә нәсил адлары.....	612

ВЕДИБАСАР ФӨЛКЛӨРУНДАН НҮМҮНӘЛӘР

Мифләр.....	616
Мараглы әһвалатлар.....	617
Дәјимләр.....	623
Инанчлар.....	627

ВЕДИБАСАР МӨВЗУСУНДА ШЕ'РЛӘР

Ашыг Алы. Ағры дағы.....	628
Шаһаблы Ашыг Чәлил. Гејрәт күнүдүр.....	629
Ашыг Худажар. Аббасгулу бәј.....	630
Чан Аббасгулу.....	631
Фәрман Кәримзаде. Һаны гәбирләрин, Сары долама?.....	632
Бу гајалар Горгуд нәғмәләријимиш.....	633
Јаманча кетмишсән див јухусуна.....	633
Көрдүн, көрмәдин?.....	634
Бу чај нијә гуруду?.....	635
Бура Гарагузејди.....	636
Муса Бағыров. Салам, Дөрәјурд.....	637
Гузәдаг.....	637
Веди.....	638
Вединин.....	638
Паша Гәлбинур. Бу јолларын ишығы нәм, көзү нәм.....	640
Чәмән.....	641
Салам, Ағры дағым.....	641
Нәриман Әјјуб. Ведилиләр дағылдылар Ведибән.....	643
Билман Гүдрәт. Ағрыдаг ағрысы.....	646
Ағрыдағын дөшүндә.....	649
Вәтән оғлу, ајаға галх!.....	650
Камил Новруз. Веди маршы.....	651
Истифадә олунмуш әдәбијјат.....	652
Китабын ичиндә истифадә олунмуш бә'зи архаик өлчү вә топонимик вәһидләрин мә'налары.....	657

Əziz Yusif oğlu Ələkbərli.
Qərbi Azərbaycan, I cild,
Vedibasar mahalı (Vedi və Qarabağlar rayonları),
Bakı, "Ağrıdağ" nəşriyyatı, 2000.

Нəшријат директоры:

Əziz Ələkbərli

Нəшријат редактору:

Натиг Аббасов

Корректорлары:

Кулнар Насанова

Һумай Исламгызы

Компүтердә јыгдылар:

Төрәнә Ибадова

Үлвијә Гајбалијева

Рухәнкиз Әфәндијева

**Компүтер тәртибчиси вә
техники редактору:**

Бахшәли Сулейманов

Бәдii тәртибатчы:

Фирудин Гулијев

Кағыз форматы: 60/84 16/1

Мәтбәә кағызы: №1

Һәчми: 41,5 ч/в

Тиражы: 1000

Сифариш: 333

Гижмәти мугавилә илә.

Китаб Азәрбајчан ЕА Дәдә Горгуд адына “Фолклор” Елми-Мәдәни Мәркәзинин компүтер мәркәзиндә јыгылмыш, “Тызыл Шәрг” ичәрә мәтбәәсиндә һазыр диапозитивләрдән чап едилмишдир. Үнван: Бакы, Һ. Асланов күчәси, 80.

2000/744

Язычы-журналист, филолокија емлэри нэмизэди ЭЗИЗ ӘЛӘКБӘРЛИ дөрд китаб вә ики жүздән артыг елми, публисист мәгаләләр мүәлифидир. Һазыркы китаб — “Гәрби Азәрбајчан” ончилдиджинин 1-чи чилди онун сәјча бешинчи, “Гәдим Түрк-Огуз јурду — “Ермәнистан” (1994), “Аббасгулу бәј Шадлински” (1996) китабларындан сонра Гәрби Азәрбајчан (индики “Ермәнистан”) мөвзусунда нәшр етдирдији үчүнчү китабыдыр. Китабын бу чилди Гәрби Азәрбајчанын Ведибасар маһалына (Веди вә Гарабаглар рајонларына) һәср едилмишдир.

Китабын бу гәдим Азәрбајчан дијарынын Зәнкибасар, Кәрнибасар вә Гырхбулаг маһалларындан бәһс едәчәк нөвбәти — икинчи чилди исә бу јахынларда охучуларын мүһакимәсинә вериләчәкдир.

“Müəlliflik hüququ və əlaqəli hüquqlar haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa və nəşr ilinə, ölkə üçün mühüm əhəmiyyət kəsb etdiyinə görə bu elektron resursdan yalnız kitabxananın “Lokal şəbəkədən istifadə üzrə oxu zalı”nda istifadə etmək olar.

* * *

Due to Law of Azerbaijan Republic on “Copyright and related laws”, year of publication and for this reason that this material is important for our republic you can use this electron resource only in the “Local network reading hall”.

* * *

Принимая во внимание закон Азербайджанской Республики "Об авторском праве и сопутствующим правам", год издания, и чрезвычайную важность для страны, получить доступ к данному электронному ресурсу можно только в библиотечном "Читальном зале по использованию локальной сети".